

W sentymentalną podróż z białoruskim obrzędem...

...udaliśmy się w ramach XXIII Prezentacji Zespołów Obrzędowych „Białoruski Obrzęd na Scenie”, jakie miały miejsce 20 listopada 2016r. w Hajnowskim Domu Kultury. Było to zarazem podsumowanie tegorocznych prezentacji, które przemierzyły przez podlaskie miejscowości (m.in. Białystok, Bielsk Podlaski, Dubicze Cerkiewne). Od wielu lat przedsięwzięcie to organizowane jest przez Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego w Białymstoku. Przy jego organizacji w Hajnówce wspiera go w tym Hajnowski Dom Kultury.

Charakter spotkania zgromadził liczną widownię. Wśród gości byli także: Jerzy Sirak Burmistrz Miasta Hajnówka, Andrzej Skiepkó Zastępca Burmistrza Miasta Hajnówka, Mirosław Romaniuk Starosta Powiatu Hajnowskiego, Lucyna Smoktunowicz Wójt Gminy Hajnówka, Rościśław Kuncewicz Dyrektor Hajnowskiego Domu Kultury; z ramienia BTSK: Jan Syczewski Przewodniczący Związku, Bazyl Siegień Zastępca Przewodniczącego Związku oraz Katarzyna Filipiuk. Przedsięwzięcie zostało zrealizowane dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Podlasie jest regionem, gdzie obrzędowość odgrywała znaczącą rolę w funkcjonowaniu wsi. Mniejszość białoruska ją zamieszkująca nadała jej szczególnego kulturowego uroku. Obrzędy wyznaczały cykl wiejskiego życia: towarzyszyły pracom polowym, rytuałom przejścia (narodziny, chrzciny, ślub, śmierć), świętom religijnym (cerkiewnym), były elementem codziennego wiejskiego krajobrazu społeczno-kulturalnego. Pełniły funkcję integracyjną w społeczności, łączyły człowieka z przyrodą, siłami wyższymi. Nadawano im szczególną wartość emocjonalną. Możemy mówić o obrzędach świeckich, religijnych – one stanowiły trzon kultury ludowej. Niestety rozwój cywilizacji sprawia, że ztraca się w fali nowoczesności.

Prezentacje Zespołów Obrzędowych są przypomnieniem atmosfery wiejskiego życia, z których znaczna część została jedynie wspomnieniem. Dla pradziadków, dziadków, rodziców były bezpośrednim doświadczeniem, zaś młode pokolenie zna je w większości tylko z opowieści, książek.

Na scenie zaprezentowały się grupy dziecięce oraz dorosłych. Każda przedstawiła dwudziestominutowy spektakl, ukazujący scenkę z wybranego obrzędu. Mogliśmy obejrzeć:

1. **Obrzęd „Kirmasz”** (Przedszkole Samorządowe nr 14 w Białymstoku; przyg. Danuta Tymoszewicz, Anna Babik)
2. **Obrzęd „Ragulki. Switałaja niedziela”** (Zespół Szkół z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego w Orli; przyg. Elżbieta Ciulkiewicz, Dariusz Garadecki)
3. **Obrzęd „Filipański wieczór”** (Zespół „KRYNICA” z Białegostoku”; przyg. Walentyna Łaskiewicz)
4. **Obrzęd „Na łaucy ciotki Julki”** (Zespół Szkolno-przedszkolny w Narwi; przyg. Nina Abramiuk)
5. **Obrzęd „Wypiakannie karawaja”** (Zespół „ŻEUŻYKI” z Bielska Podlaskiego; przyg. Anna Fionik, Marianna Waurusewicz)
6. **Obrzęd „Z dziennika Wiery Busłowicz”** (Zespół „ANTRAKT” z Bielska Podlaskiego; przyg. Elżbieta Fionik)
7. **Obrzęd „Suczasnaja wiaczorki - uspaminy proszłaha”** (Zespół „DZWONKI” z Hajnowskiego Domu Kultury w Hajnówce; przyg. Wiera Masajło)
8. **Obrzęd „Wyprawlenie da szljubu”** (Zespół „JESIENNY LIŚĆ” z Gródka; przyg. Helena Bura)
9. **Obrzęd „Swaty”** (Grupa Obrzędowa z Bielska Podlaskiego; przyg. Nina Belecka)
10. **Obrzęd „U wiaskowaj chacie”** (Zespół „ROZŚPIEWANY GRÓDEK” z Gródka; przyg. Anna Kazberuk)
11. **Obrzęd „Piereżowiny”** (Zespół „WASILOCZKI” z Bielska Podlaskiego; przyg. Nina Bielecka)
12. **Obrzęd „Wyprawlenie u carkwu dla chryszczennija”** (Zespół „KALINA” z Załuk; przyg. Marianna Apanowicz)
13. **Obrzęd „Na wiaskowaj ławaczy”** (Zespół Uniwersytetu Trzeciego Wieku z Bielska Podlaskiego; przyg. Tamara Rusaczyk).

Nie jednemu widzowi zakręciła się zapewne łza w oku, pojawił się tęskny uśmiech, oglądając przedstawienia. Nieodzownym elementem były pieśni ludowe towarzyszące określonym rytuałowi. Całość spajał białoruski język oraz przepiękne stroje, z białoruskim wzorem (w tym kolorowe, kwieciste ludowe chusty), tradycyjne ręczniki, dywany.

Na początku udaliśmy się z Zespołem Samorządowego Przedszkola nr 14 w Białymstoku, na typowy wiejski jarmark, gwarny i wesoły. Podczas „podróży” przypomniane zostały m.in. obrzędy ślubne: od „swatów” (pewnego rodzaju „umowa” pomiędzy rodzinami potencjalnej młodej pary, niekiedy wbrew woli młodych, ostateczna decyzja należała do rodziców), przez „pieczenie korowaja” (ciasto drożdżowe pieczone dzień przed ślubem przez matkę chrzestną panny młodej, zaś „korowajczyki”, czyli ozdoby do niego wyrabiałły druhny i inne gospodynie; w dzień wesela rozdzielne pomiędzy weselników), po „wyprawienie młodych do ślubu” i następnie „pierzewiny” (rodzaj poprawin). Zespół „KALINA” przedstawił scenkę mówiącą o przygotowywaniu dziecka do chrztu. „KRYNICA” z Białegostoku przywołała wieczorne spotkania podczas Postu Filipowego, przygotowującego do świąt Bożego Narodzenia. Członkowie rodziny, sąsiedzi schodzili się wieczorami do jeden z chat, by wspólnie robić ozdoby świąteczne, gwiazdy kolędnicze, śpiewając przy tym kolędy. Idea „bycia razem/wspólnego biesiadowania(rozmowy)” przyświecała także słynnym „wieczorkom” - „Idziem na wieczorki!” jak wówczas mawiano. Ten składnik zaprezentowała Grupa „Dzwonki” z HDK, opowiadając przy tym historię mężczyzny, uciekającego przed oddziałem „Burego”. Obowiązkowym elementem krajobrazu wiejskiego były przydomowe „ławeczki”. Ich funkcję w życiu wsi podkreśliły prezentacje Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Narwi oraz Zespół Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Bielsku Podlaskim. Są one symbolem integracji społeczności, miejscem codziennych spotkań sąsiadów, wiejskich plotek, narzędziem kontroli społecznej. W dniu dzisiejszym przemierzając podlaską wieś możemy dostrzec coraz mniej ławeczek, a jeżeli już są to brak na nich niestety najważniejszego - ludzi.

Nie sposób w tak krótkim czasie oddać w całości ilości, charakteru oraz symboliki obrzędów występujących na podlaskiej, białoruskiej wsi. Niemal każdej czynności próbowano nadawać symboliczne znaczenie. Dawały poczucie bezpieczeństwa, zbliżały do siebie ludzi (wzmacniały poczucie więzi) i Boga. Dzięki działalności BTSK możemy na żywo zobaczyć „odtworzone” życie wiejskie, które niestety już nie wróci. Zostały jedynie drobne rytuały. Najważniejszym jest jednak, by mieć je w pamięci i przekazywać wiedzę o nich następnym pokoleniom.

Emilia Korolczuk

w trakcie uroczystości

w trakcie uroczystości

Image not found or type unknown

w trakcie uroczystości

Image not found or type unknown

w trakcie uroczystości

Image not found or type unknown

w trakcie uroczystości

Image not found or type unknown

w trakcie uroczystości

Image not found or type unknown

w trakcie uroczystości

Image not found or type unknown

obrzędy na scenie

Image not found or type unknown

obrzędy na scenie

Image not found or type unknown

obrzędy na scenie

Image not found or type unknown

obrzędy na scenie

Image not found or type unknown

obrzędy na scenie

Image not found or type unknown

obrzędy na scenie

Image not found or type unknown

obrzędy na scenie

Image not found or type unknown

obrzędy na scenie

Image not found or type unknown

obrzędy na scenie

Image not found or type unknown

obrzędy na scenie

Image not found or type unknown

obrzędy na scenie

Image not found or type unknown

obrzędy na scenie

Image not found or type unknown

obrzędy na scenie

Image not found or type unknown

obrzędy na scenie

Image not found or type unknown